

ISSN 2223-3822

Andrushkiv, B., Kyrych N., Pohajdak O., Melnyk L., Hahaliuk O. (2020) Internet: pozytyvni i nehatyvni vektory informatsiino - komunikativnoho rozvytku v umovakh hlobalizatsii suspilstva [Internet: positive and negative vectors of information and communicative development in the conditions of society globalization]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol.22, no.1, pp.116-129. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20abmugs.pdf>

ІНТЕРНЕТ: ПОЗИТИВНІ І НЕГАТИВНІ ВЕКТОРИ ІНФОРМАЦІЙНО - КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА¹

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, Україна, 46001

Богдан Андрушків

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com

Лілія Мельник

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

Наталія Кирич

e-mail: nkuruch@gmail.com

Ольга Гагалюк

e-mail: gagaliuk.olya@gmail.com

Ольга Погайдак

e-mail: pog.ola77@gmail.com

Article history:

Received: May, 2020

1st Revision: June, 2020

Accepted: June, 2020

JEL classification:

L 86

UDC:

004.62:004.77:004.316.33

DOI:

Анотація. Наукові розробки присвячено одній з найактуальніших проблем сьогодення, визначенню основних напрямів розвитку інформаційно-комунікативного засобу – Інтернет. Дослідження здійснено в умовах трансформаційної економіки посттоталітарного суспільства.

Розглянуто шляхи підвищення ефективності Інтернету за рахунок згаданих державних та підприємницьких інноваційно-управлінських чинників, застосування засобів контролю та ін. Запропоновано вжити організаційно-економічні заходи з метою попередження можливих зловживань, покращення якості інформаційно-комунікативного сервісу, координованості діяльності цієї сфери. Встановлено, що Інтернет як Всесвітня мережа є одним із найбільш прийнятних методів оцінки стабільності функціонування суспільства, в т. ч. і в умовах адміністративно-територіальної реформи, з точки зору ефективності використання економічних, енергетичних, трудових та інших ресурсів у контексті Європейських вимог. Описано позитивні та негативні сторони мережі як явища її системного використання через різного роду додатки, засобом зловживань, маніпуляції громадської думки і т.п. Звернуто увагу, що єдиним способом протистояння різного роду маніпуляціям є роз'яснення, освіта та навчання критичному мисленню. Наведено дані соціологічних опитувань стосовно місця Інтернету в суспільстві користувачів і житті респондентів, як засобу інформаційно-комунікативного зв'язку, неперервного збільшення кількості пристроїв (гаджетів) на душу населення, їх непрямого використання та отримання синергії обчислювальної потужності. Попри неймовірний технологічний прогрес і публічність людини в мережі особливий наголос зроблено на тому, що повинно залишитися місце приватності. Обґрунтовано тезу, що за рахунок згаданих чинників можна забезпечити належне сервісне інформаційно-комунікативне обслуговування користувачів України, попереджувати можливі зловживання, що посилять конкурентоздатність нашої держави в умовах інтеграції з Європейським Союзом.

Ключові слова: Інтернет, інформаційно-комунікативний засіб, інновації, інноваційна політика, хакери, кіберзлочинці, промислові підприємства, стабільність, стратегія, ефективність, фінанси, господарська діяльність, трансформаційне суспільство, Європейський Союз.

¹ Статтю підготовлено за результатами засідання дискусійного клубу: «Проблеми розвитку Інтернету як публічного інформаційно-комунікативного засобу». Девіз засідання: «Не дозволимо перетворити Інтернет в Інструмент наживи, країну фейків чи регіональну помийну яму!»

Андрушків, Б., Кирич Н., Погайдак О., Мельник Л., Гагалюк О. Інтернет: позитивні і негативні вектори інформаційно - комунікативного розвитку в умовах глобалізації суспільства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2020. Вип. 1 (22). С. 116-129. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20abmugs.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Потрібно погодитись з думкою: Інтернет настільки приголомшлива річ, що вражає своїми потенційними можливостями. Він настільки увійшов у повсякденне життя користувачів, що перестав дивувати. Загалом за визначенням, Інтернет (від англ. Internet) всесвітня система взаємополучених комп'ютерних мереж, що базуються на комплекті Інтернет-протоколів. Інтернет також називають мережею мереж, всесвітня мережа, глобальна мережа, всесвітня павутина і, як відзначають громадські освітні, духовні та ін. структури: в результаті соціологічного дослідження цієї проблематики, в багатьох випадках засобом розтління особистості, колективів і цілих суспільств, засобом активізації гібридної війни і т.д. До речі, всі злочини, які мають місце у мережі виконуються вирощеними системою хакерами, інформаційними шулерами, вандалами, скімерами, кібер-зłodіями тощо.

Справді, найпоширеніший сервісний засіб інформації та багатопрофільного комунікування у суспільстві не добropорядні політики та окремі ненаситні підприємці використовують Інтернет як інструментарій наживи, розпалювання міжнародної ворожнечі, загострення гібридної війни і їм це, поки що, вдається! У результаті безконтрольності держави масово продовжують поширюватися і удосконалюватися у своїй злочинній діяльності згадувані хакери, інформаційні шулери, зломщики, вандали, скімери і кібер-зłodії.

Під час соціологічного опитування щодо ефективності використання Інтернету, 60 % респондентів відповідали на запитання: Інтернет засіб комунікацій та інформаційного обслуговування населення чи каналізаційна труба для скидання фейків, інформаційних фекалій та інших нечистот на «бідні» голови користувачів? Чому відповідальні державні органи та власники комунікаційно-інформаційних систем їх не фільтрують? Чому ніхто не несе відповідальності за ошуканство, використання Інтернету у розпалюванні міжнародної ворожнечі та світової гібридної війни, поширення через Інтернет ігроманії, порно та інших руйнівних психіку молодого покоління програм? Чому не забороняють провокаційних ігор для підлітків, що призводять до самогубств. Здається, настає час очищення Всесвітньої мережі від згаданого негативу.

Опитувані констатують, що не третя світова, фізична війна зруйнує земну цивілізацію, а власне Інтернет, який став основним інструментом руйнації моральних засад не лише індивідумів, а і становлення як зрілих так і молодих суспільств. Власне ці та інші обставини обумовлюють актуальність та своєчасність розглядуваної проблематики. Виходячи з згаданих обставин доцільним постають завдання аналізу історичних засад формування Інтернету, виявлення особливостей його розвитку, та заходів що вживаються для усунення зловживань в системі та вироблення рекомендацій з їх попередження.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Як відомо з Інтернет – ресурсу [27], ще в 1962 році Дж. Ліклайдер, директор Агентства передових оборонних дослідницьких проєктів США запропонував ідею Всесвітньої комп'ютерної мережі, а у 1969 році агентство запропонувало розробити для цього комп'ютерну мережу, яка була названа ARPANET, перший сервер якої встановили в Каліфорнійському університеті. Прототип мережі зародився також у 1969 році завдяки Міністерству оборони США, як наслідок тестування комп'ютерних мереж.

У 1970-их роках ця мережа здебільшого використовувалась для електронного листування, і як наслідок з'явилися перші списки поштових розсилок, дошки оголошень та групи новин. А вже у 1972 році, в цю мережу об'єднали біля 50

університетів й дослідницькі організації, які були пов'язані з військовими відомствами. У 1973 році до цієї мережі за допомогою трансатлантичного кабелю були під'єднані організації з Великобританії та Норвегії. У 1980 році було впроваджене абсолютно нове інформаційне середовище, в якому була заснована World Wide Web, що в перекладі означає Всесвітня павутина. 1 січня 1983 року мережа ARPANET перейшла на новий протокол TCP/IP, який і зараз використовується. У 1984 році розроблено систему доменних імен (*англ.* Domain Name System, DNS), а мережа ARPANET отримала суперника – Національний науковий фонд США (NSF), який створив свою міжуніверситетську мережу NSFNet (*англ.* National Science Foundation Network). Вона була сформована з дрібніших мереж. Але основною перевагою була значно більша пропускна здатність, ніж у ARPANET. NSFNet за перший рік існування об'єднала біля 10 тис. комп'ютерів, і відповідно забрала звання «Інтернет». Винайдення у 1988 протоколу Internet Relay Chat (IRC), зробило можливим спілкування в реальному часі (чат).

Паралельно з американцями у Європі в 1989 році британський вчений Тім Бернерс-Лі, який працював у Європейському центрі ядерних досліджень (*франц.* Conseil Européen pour la Recherche Nucleaire, CERN) запропонував концепцію тенет. Йому належить розробка протоколу HTTP, HTML та ідентифікатори URL. У 1990 році мережа ARPANET перестала існувати. В той же час зафіксували перше підключення до Інтернету з використанням телефонної лінії (так зване «додзвон» *англ.* Dial-up access).

А з 1990 року знято абсолютно всі обмеження до доступу в мережу. Інтернет став доступним для комерційного використання. Для бізнесу це був абсолютно новий виток у розвитку і накопиченні клієнтської бази. Насправді Інтернет і WWW це не одне й теж. Інтернет – це глобальна мережа, що складається з серверів, комп'ютерів та інших пристроїв, кожен з яких може підключатися до аналогічного або будь-якого іншого пристрою, при умові, що обидва підключені до Інтернету з використанням дійсної IP-адреси. Інтернет уможливорює систему обміну інформацією, відому як World Wide Web. Ця «павутина» об'єднала величезні обсяги інформації в одне ціле. Уся текстова, візуальна та звукова інформація була уніфікована за допомогою HTML (*англ.* HyperText Markup Language) – мови Розмітки Гіпертексту (HTML). У 1990 році також з'явився перший текстовий Інтернет браузер.

В 1993 році з'явився перший веб-браузер (*англ.* web-browser) NCSA Mosaic. Всесвітня павутина ставала дедалі доступнішою для простих громадян.

З 1995 році NSFNet повернулася до ролі дослідницької мережі, а маршрутизацією всього трафіку Інтернету тепер займались мережеві провайдери (постачальники послуг). В тому ж році мережа стала головним постачальником інформації, обігнавши за обсягом трафіку протокол передачі файлів FTR, було сформовано Консиліум всесвітньої павутини. Можна зауважити, що мережа перетворила Інтернет і надала йому сучасного вигляду. З 1996 року Всесвітнє павутиння майже повністю підмінило собою поняття «Інтернет».

Протягом 1990-х років Інтернет об'єднав у собі більшість існуючих на той час мереж. Завдяки відсутності єдиного керуючого центру і відкритості технічних стандартів Інтернету, зробило мережі незалежними від підприємців, бізнесу чи Уряду. До 1997 року в Інтернеті нараховувалось близько 10 мільйонів комп'ютерів і було зареєстровано понад мільйон доменних назв. Інтернет став дуже популярним засобом обміну інформацією. У 1998 році Папа Римський Іоанн Павло II заснував Міжнародний день Інтернету, який щорічно святкується 4-го квітня, а в Україні з 2001 року «День Інтернету» відмічається щорічно 14 грудня.

Кількість користувачів стрімко зростає, наприклад: у 2000 р. - 327 млн. (100 млн. – в США), у 2004 р. - 700 млн., 2011 р. - 2 млрд. [28], а за даними досліджень міжнародних компаній We Are Social і Hootsuite станом на 2020 р налічується 4,54 млрд.

користувачів, 5,19 млрд. мобільних пристроїв [30].

Необхідно відзначити, що світові компанії, які використовують мережу Інтернет для поширення своєї інформації, регулярно вживають заходів із захисту користувачів від негативного впливу різноманітних фейків та неправдивої інформації. Доцільно навести декілька прикладів:

- Скандал розгорівся на тлі блокування облікового запису президента США Д. Трампа у Twitter. Перевіривши достовірність опублікованої інформації компанія заблокувала його, як такий, що не відповідає дійсності. Аналогічний допис теж був опублікований і в найбільшій соціальній мережі Facebook, яка не відреагувала на фейк, у зв'язку з чим світові компанії почали бойкотувати Facebook, як найбільшу платформу розміщення реклами у США і світі. Цей бойкот рекламодавців розпочався 1 липня 2020 року під гаслом «Зупинити насильство задля прибутку» (#StopHateforProfit). До цієї ініціативи приєдналися такі світові бренди, як Coca-Cola, Viber, Eddie Bauer, Patagonia, North Face, Ben&Jerry, Magnolia Pictures, Talkspace, Braze, Mozilla, Upwork, Starbucks Corp., Ford Motor Co., Verizon Communication Inc. Для українського пересічного громадянина більшість назв ні про що не говорять, проте вони формують світові тенденції і не лише в IT - індустрії, оскільки налічують багатомільйонні ринки користувачів по всьому світу, а бюджети деяких з них, більші за бюджет України 2020 року (32 млрд.дол.). А корпорація Disney, суттєво скоротила витрати на розміщення реклами у Facebook та Instagram та призупинила рекламу своїх сервісів Disney Plus та Hulu, на які щорічно витратила 210 млн. дол. Головна мета такого масштабного бойкоту Facebook полягає у відсутності боротьби із фейками, дезінформацією та з мовою ненависті. Загалом Facebook втратив біля 7 млрд. дол.;

- 21 липня 2020 р. Президент України В. Зеленський дав відповідь щодо заборони впровадження 5G через вкрай негативний вплив на здоров'я. Офіційна відповідь глави держави опублікована на офіційному сайті Президента. В. Зеленський звернувся з пропозицією «інформувати населення нашої країни щодо впливу мобільних технологій (4G, 5G) на здоров'я людей»;

- В силу невідомих причин персональні дані 20-мільйонів користувачів безкоштовних VPN-сервісів потрапили у відкритий доступ. Мова йде про дані з таких додатків, як UFO VPN, Fast VPN, Free VPN, Super VPN, Flash VPN, Secure VPN і Rabbit VPN. У базі була наступна інформація користувачів додатків: електронні адреси, незашифровані паролі, IP- і домашні адреси, інформація про моделі смартфонів та ідентифікатори пристроїв.

- В ЗМІ також висвітлювалась інформація про конфлікт між Інтернет-провайдером та провайдером кабельного телебачення «Lanet» та медіагрупи «1+1», які можуть припинити співпрацю. Конфлікт ймовірно закінчиться не тільки виключенням «Lanet» каналів медіагрупи «1+1», але й справою в Антимонопольному комітеті;

- 17 липня 2020 року Конституційний суд Німеччини зробив висновок, що німецька поліція та розвідка мають занадто великий доступ до персональних даних користувачів мобільних телефонів та Інтернету. Суд вирішив, що положення, які дозволяють правоохоронцям отримувати доступ до так званих «даних про інвентаризацію», які містять імена, дати народження та контактну інформацію користувачів, є неконституційними [29].

- Європейська комісія розпочала антимонопольне розслідування щодо роботи голосових помічників Siri й Alexa. Регулятор перевірить, чи не використовують техногіганти дані, що збираються голосовими помічниками для нечесної конкуренції. Єврокомісія повідомила, є ознаки того, що технокомпанії можуть обмежувати доступ до частини даних або робити свої продукти несумісними з продуктами конкурентів. Адже користувачі неодноразово зауважували, що попри домашні розмови, через деякий час

по кабельному телебаченні просувається «таргетна» реклама, яка порбезпосередньо стосувалася попередніх розмов. Зокрема, у цьому підозрюється і Facebook.

- Південна Корея оштрафувала відеосервіс TikTok за незаконний збір даних дітей до 14 років без згоди батьків. Комісія з комунікацій Південної Кореї оштрафувала TikTok на понад 135 тисяч євро, що складає приблизно 3% щорічних прибутків соцмережі;

- Платформа мікроблогів Twitter заблокувала акаунти, до яких намагалися змінити пароль за останні 30 днів. На такі заходи компанія пішла через масовий злам аканутів, зокрема таких відомих людей як колишнього президента США Барака Обама та экс-віце-президента США Джо Байдена, засновника та виконавчого директора SpaceX Ілона Маска та інших;

- «За 5 років роботи аналітична платформа VoxCheck перевірила біля 7 тис. висловів політиків, але особливим викликом для команди стала інфодемія – масштабне розповсюдження фейків про пандемію Covid-19», - каже Анастасія Іванцова, аналітик ресурсу VoxCheck, яка спростовує фейки та дезінформацію;

- Компанія Google має намір заборонити рекламу товарів, обладнання та послуг для стеження з 11 серпня 2020 року в усіх країнах. Про це компанія повідомила на сторінці Центру політики GoogleAds. Якщо користувачі порушуватимуть цю заборону, вони отримають попередження принаймні за 7 днів до блокування облікового запису.

Отже, аналіз історичних засад формування Інтернету та особливостей його розвитку на сучасному етапі як основного, найпоширенішого сервісного засобу інформації та багатопрофільного комунікування у суспільстві показав, що при всіх обставинах, вивченню та попередженню можливих негативних наслідків цього явища ученими України, на даний час, приділено не достатньо. Ці обставини обумовили необхідність акцентування уваги на проблематиці підвищення безпеки та якості сервісного інформаційного та багатопрофільного комунікаційного обслуговування суспільства.

3. Виклад основного матеріалу.

Розгляд розглядуваної проблематики пропонується з найпоширенішим у цій царині так званого Інтернету речей – однієї з найпопулярніших концепцій в сучасній футурології. Інтернет речей (*англ.* Internet of Things, скорочено IoT) – це концепція обчислювальної мережі фізичних предметів (тобто власне, речей), які оснащені певними засобами для взаємодії між собою. Окремим напрямком IoT, скоріше за все, став в середині 2000-х, коли кількість підключених пристроїв до мережі перевищила число користувачів. По суті – це глобальна мережа підключених за допомогою Інтернету (Wi-Fi) пристроїв, оснащених електронними засобами передачі інформації. Ці пристрої об'єднані за допомогою підключення до центрів контролю, управління і обробки інформації[31]. Ймовірно, що така мережа зможе обходитись без великих обчислювальних центрів, оскільки кожен під'єднаний пристрій сам зможе виконувати хоч обчислення. Адже користувач зараз крім телефона обкладений пристроями, це і смартфон, і ноутбук, і смартгодинники, і фітнесбраслети, і планшети. І всі ці пристрої мають як процесор так модуль Wi-Fi. Таким чином людство перетворює своє помешкання на великий комунікаційно - обчислювальний центр у якому воно живе. По суті ми самі себе позбавили приватності. Навіть холодильник чи кондиціонер має модуль Wi-Fi. І той хто об'єднає ці пристрої в одне, зможе слідкувати за означеною темою.

Інтернет речей здатний неймовірно вплинути на розвиток суспільства, оскільки дозволить багатьом процесам відбуватися і керуватися без участі людини, а що

найгірше без людини взагалі.

Довідково: в світі налічується більше 16 млрд. підключених пристроїв, а до 2022 року їх кількість досягне 29 млрд., і 18 з яких будуть із світу IoT (За даними Ericsson Mobility Report).

Інтернет речей об'єднає реальні пристрої в віртуальні системи для комунікаційні інструменти допомагають вирішення різноманітних завдань. Задумка цієї концепції полягає в об'єднанні як омого більшої кількості об'єктів, які можна об'єднати за допомогою мережі (5G), і за рахунок цього отримати синергію. Інтернет речей значно трансформує усі аспекти життя, в тому числі й підприємництво. Також ця технологія має потенціал вирішити деякі глобальні проблеми сучасності. Різні комунікаційні інструменти допомагають людству позитивно змінити життя, наприклад зберегти врожай завдяки онлайн-моніторингу погодних умов не в локальному місці, а масштабно і комплексно. Але жоден не описує, що може й позбавити того самого урожаю або знищити. Це може бути однією зі складових вирішення глобальної проблеми голоду і багато інших продовольчих проблем в т.ч. своєчасного забезпечення продуктами харчування або викликання голоду. Якщо зараз обчислення та обмін інформацією проводиться в дата центрах, які знаходяться у певних географічних місцях, які з'єднані за допомогою Інтернету, то в майбутньому сама мережа буде проводити обчислення за рахунок кухонного комбайна чи холодильника. А відсутність електрики в одному вузлі не буде впливати на обчислювальну потужність загалом. Пропагується, що під'єднані до мережі пристрої дадуть людям більше можливостей для раціонального управління ресурсами. Адже вже зараз вони допомагають оптимально витратити ресурси і економити на оплаті комунальних послуг у «розумних будинках». В результаті цього може змінитися не лише життя окремих сімей і родин, а й цілих народів. У комерційному Інтернеті речей проблема вирішують більш радикальним чином, а саме: жорсткими правилами, нормативами і спеціальними протоколами безпеки. Для критичних пристроїв, як уже згадувалося, буде необхідна абсолютна надійність мережі, адже найменший збій може призвести до травм або загибелі людей. Для реалізації багатьох сценаріїв використання IoT необхідне впровадження мереж 5G, яка дозволить знизити затримки, одночасно передавати величезні об'єми даних, продовжити службу «розумних» пристроїв до 10 років. Прихильники теорії змов описують шкідливість мережі 5G даремно пов'язуючи її з поширенням вірусу SARS-CoV-2 у місті Ухань (КНР). Але якщо не піддаватися не телевізійну істеріку, а спокійно розібратися у подаваній інформації, то стане відомо, що в м. Ухань більше, ніж 11 млн. жителів. І для взаємодії інфраструктури та державних служб недостатньо використовувати 4G Інтернет. І насправді, це не більше як збіг обставин. А про ймовірне опромінення різними електромагнітними хвилями і радіацією можна заперечити, що ми щодня піддаємося дії різного роду різноманітних опромінь і сонячній радіації, про які, окрім фізиків ніхто не цікавиться. Просто ми цього не знаємо. Ймовірно передбачити, що у цій телевізійній паніці багато хто переслідував свій корисний умисел.

Розвиток ринку в теперішніх умовах глобалізації залежить від різних факторів, але абсолютно очевидним є одне. Усім учасникам цього процесу доведеться змінюватися і набагато швидше, ніж це було вчора [31]. Майбутнє вже наступило. В 20 столітті говорили, хто володіє інформацією, той володіє світом. У 21-му це, мабуть вже не актуально, оскільки те, що було вчора, завтра вже буде застарілим. Тому сьогодні, та загалом, як і завжди важливим є здатність вчитись, аналізувати інформацію і переучуватись.

Для повної характеристики можливостей Інтернету, в сучасних умовах, потрібні цілі томи. Кожен засіб, процес має як позитиви так і негативи.

Літературний відступ. Доцільно навести історичні випадки про Учених, які

через деякий час жаліли про свої винаходи, оскільки первинно сподівалися, що їхні розробки використовуватимуть виключно у мирних цілях, а не на полі бою чи у якості зброї масового знищення. Наводимо окремі фати з життя Учених, цікаво чи це може стосуватися й Інтернету.

Для описаного вище наводимо факти про цих Учених, зокрема:

- Альфред Нобель видатний шведський хімік, інженер і винахідник динаміту та засновник Нобелівської премії. Грошова премія за найбільш значущі винаходи. Прагнути створити більш стабільну форму нітроглицерину винайшов динаміт. А.Нобель вважав, що його дітище покладе кінець війні. Проте, пізніше сам винахідник жалкував про свій винахід і казав: *«Можливо, мої заводи зупинять війни раніше, ніж це зроблять політики. Коли два армійські корпуси зможуть знищити один одного в одній мить, всі розвинені країни охолонуть від жаху і розформують свої армії»*. Може А.Нобель і мав шляхетні цілі, проте військові швидко оцінили можливості винаходу і прийняли його на озброєння. Коли А.Нобель помер, то одна французька газета повідомила про смерть винахідника, як про радісну подію, написавши: - *«Le marchand de la mort est mort (Торговець смертю мертвий)»*. Джерела пишуть, що А.Нобель переживав, що його динаміт призвів до загибелі багатьох людей. Але ж це не мішало йому дуже сильно збагатитись. За життя він мав 90 фабрик і 355 патентів. У своєму заповіті усе своє майно передав на заснування премії свого імені;

- брати Орвілл і Уїлбур Райт побудували перший літак, на якому й піднялися у повітря. Все життя пропагували використання авіації в мирних цілях. Райти й не очікували побачити, як літаки застосують в якості бойової авіації. Брати продавали літаки армії США, вважаючи що вони будуть використовуватися лише для спостереження за противником. Переживши Першу світову війну Орвілл побачив, які руйнування приносить військова авіація. *«Літак зробив війну настільки жахливою, що я не вірю, що будь-яка країна знову захоче розв'язати конфлікт»* - писав він в Раді авіаційної промисловості. Але потім згодом, виступаючи через п'ять років на радіо він сказав, що, - *«Літак, який зробив можливості по руйнуванню безмежними, фактично став гарантією миру»*. Однак, побачивши наслідки авіабомбардувань у Другій світовій війні, Райт, нарешті, усвідомив, що авіація лише збільшила кількість загиблих і пошкодував про свій винахід. *«Ми хотіли створити щось, що забезпечить мир на Землі. Але ми помилялися»*, - заявив Райт в передсмертному інтерв'ю;

- Кажуть, що Альберт Ейнштейн теж шкодував про свою участь у створенні атомної бомби. Але він і не приймав особистої участі в конструюванні цієї зброї;

- В часи другої світової війни інший учений - Роберт Опенгеймер зрозумів, що створення атомної бомби може покласти кінець військовому протистоянню. Працюючи в Лос-Аламоській лабораторії (англ. Los Alamos National Laboratory, LANL,) – лабораторія Міністерства енергетики США в м. Лос-Аламос, штат Нью-Мексико, США. Р. Опенгеймер вивчав ланцюгові реакції швидких нейтронів, необхідні для атомного вибуху. Історики стверджують, що усвідомивши про руйнівність ядерної зброї, Р.Опенгеймер наполягав на введенні міжнародного контролю над використанням атомної енергії. В результаті його було призначено головою Генерального консультативного комітету Комісії з атомної енергії. Він й надалі рішуче наполягав проти виробництва нових атомних бомб. Але через контакти з комуністами уряд США, ймовірно «наполегливо порекомендував» вченому залишити свою антиядерну агітацію. Насправді, після Другої світової війни мати клеймо комуніста в США означало поставити крах на своєму житті, кар'єрі, сім'ї і стати вигнанцем.

Перелік таких випадків можна було б продовжувати. Але тепер стає зрозуміло чому окремі учені не публікують своїх наукових досягнень, винаходів і відкриттів. Дехто вважає, що люди ще не визріли морально для їх сприйняття і розуміння. Про це говорять відомі ясновидці, екстрасенси, мольфари. Геніальний учений з Сербії, Нікола

Тесла, якому приписують передбачення бездротової передачі електроенергії, мобільний зв'язок і ще багато іншого, сказав, що цивілізація не готова до використання його розробок.

Свідомісний чинник і мораль є значимими чинниками у способі використання всесвітньої павутини.

«Прадавні пророки колись прогнозували що перед кінцем світу планету огорне залізне павутиння. Мабуть мали на увазі електричні проводи (дроти) та лінії зв'язку. Та цей час якось пройшов. Електропроводи та лінії зв'язку у багатьох випадках вже закопали під землю і вже тепер не маємо про що говорити. Але це було не більше і не менше, як маніпулювання свідомістю неграмотного населення. На даний час поширення отримав бездротовий зв'язок, про якого у свій час говорив Микола Тесла. Пройде ще трохи часу і Євангелісти скажуть (і це записано у святих книгах) що кінець світу прийде тоді, коли в Ізраїлі (все звідти) солдат загине і це бачитиме весь світ. Та чи один солдат вже загинув у Ізраїлі? Здавалося як таке може бути? Виявляється може. Сучасні телекомунікаційні системи та засоби масової інформації можуть забезпечити практично все. Всі процеси і події що відбуваються у різних кутках світу можемо і бачити, і чути. Можемо при потребі навіть ... убивати. Власне через телефон та мовлені паролі було знищено 80 тис. закодованих партійних функціонерів тоталітарного режиму при розвалі відомої радянської імперії. Світ розвивається, солдати та і не тільки вони гинуть і не лише в Ізраїлі, а у всіх частинах світу. Багато прекрасних чудес і ганебних випадків здійснюється сьогодні через, той самий Інтернет.

Більшість людей кажуть: велике благо Інтернет. Натиснув кнопочку ноутбука і отримуєш відповіді на будь яке запитання, поради на всяк випадок життя. Тут і кіно, і калькулятор, погода і астрологічний прогноз. Більше того, через Інтернет можна отримати не лише розмаїті консультації, а й придбати товар, замовити послуги, купити квитки на потяг, літак тощо. Тут - церковні літургії, дистанційне навчання, проведення нарад, засідань у режимі онлайн, приймання екзаменів та захист дисертацій і т.д. (про якість цих заходів говорити не приходиться) – підступна політика. А там де політика, у народі кажуть, там брехня, безвідповідальність. Власне на цьому варто було б зупинитися трохи детальніше. Та є тема яка затьмарює всі позитивні моменти того інформаційно-комунікативного чуда.

Як ми відмічали, кожне досягнення науково-технічного прогресу в т.ч. Інтернет, несе за собою не лише позитиви, а і певну порцію негативів яких тут же підхоплюють вище згадані політики та підприємливі люди і використовують у своїх не завжди порядних цілях. Для бочки меду завжди знайдеться ложка дьогтю.

4. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Отже, Інтернет на даний час є найпотужнішим засобом комунікацій та інформаційного обслуговування населення. Населення масово використовує все, що він пропонує. Використовуючи широкі можливості ми навіть не помітили як він послідовно стає, образно висловлюючись словами респондентів, помийною ямою, а точніше каналізаційною трубою для скидання політичних фейків, інформаційних фекалій та інших нечистот на бідні голови її користувачів? Тут з посиланням на високі медичні авторитети безвідповідально рекомендують до вживання розмаїтих лікарств. Маєте чи не маєте час, вас запрошують пограти нібито у примітивні ігри, за якими злорадно ховається агент ігрозалежності. Дійшло до того, що підлітків шляхом провокаційно підступних ігор схиляють до самогубств. Пригадаймо, власне такою грою є сумно відома гра «Синій кит» ін. Завдячуючи можливостям інформаційно-комунікативних систем є проведення в умовах карантину дистанційного лікування... сексу... Про якість таких заходів говорити не приходиться. Перелік негативу можна продовжити. Придбання, вирощування та виготовлення наркотиків, збут крадених

речей. Найприкріше, що Інтернет став доступним неповнолітнім, які в короткий час стають Інтернет – залежними. Так, існує методика кодування доступу до комп'ютера, до певних програм і т.д. Та знову ж таки постає питання, чому відповідальні державні органи та власники комунікаційно-інформаційних систем її не фільтрують? Чому ніхто не несе відповідальності за використання Інтернету у розвитку третьої світової, поки що гібридної війни, поширення через Інтернет ігроманії, порно інших руйнівних психіку молодого покоління програм?

Колись, у тоталітарному періоді, наприклад в Тернопільській області, при «Облполіграфвидаві» був відділ, який складався з двох чи трьох спеціалістів і називався: «Відділ у справах державних таємниць», який ознайомившись з інформацією давав «добро» на видавництво монографії чи поширення іншої поліграфічної продукції. Може варто було б створити Міністерство моралі? Період адаптації пройшов, пора очищатись від бруду, вульгарного нальоту... Витравити, викоренити з національної інформаційно-комунікаційної системи «Інтернет» ворожих нашій молодій державі представників та керівників хворих на «єдінство з сусідами псевдославянами», які нагло пропонують «общение на общепонятном».

Літературний відступ. Володимир Висоцький у своїй відомій пісні співав: ...і у Парижі на стінах громадського туалету є слова написані на «русском языке...». Нашим лідерам однаково, що не з Ейфелевої вежі і не на голови безпечних парижан, а з висоти Інтернету в обличчя хтось плює наївним українцям, бо їхні серця там, де їхні золоті чи доларові скарби.

В системі поліграфії продовжують використовуватися давно випробувані засоби для видавництва книг, брошур, журналів серед яких у цьому поліграфічному смітті, мають місце золоті перлини. Про це писали у зацікавлені органи не один раз. Та їх ніхто не розглядає, (крім зарубіжних спеціалістів). Вони роблять свої висновки. Треба пам'ятати, не фізична війна, а власне Інтернет може стати не лише доступним, а й першим, і основним інструментом глибокої руйнації суспільства.

Як не дивно, але занепад природних можливостей індивідуума розпочався власне з розвитку науково-технічного прогресу. Кажуть, що людина з початку світу володіла телепатією, телекінезом іншими теле.... Та у прагненні яскравіших вражень, посилення відчуттів почала використовувати розмаїті засоби. Ми почали писати, читати, рахувати. Чим більше, тим краще. У результаті було втрачено Богом дані можливості роботи все це в «умі». Проблема полягає в тому, що через комфорт і полегшення праці простіше взяти калькулятор і все як на долоні. Що таке калькулятор? Нині всеохоплюючий Інтернет, який є практично в кожному мобільному телефоні, котрий оснащений не лише калькулятором, а багатьма іншими засобами реєстрації, обліку, нагромадження, архівування ін.

Проблема полягає не в Інтернеті, як наборі з'єднаних дротів і мереж, а у поданій інформації і нашій реакції на неї. Адже маніпуляції громадською думкою були присутні ще до ери Інтернету, а саме через ЗМІ, і будуть присутні й надалі. Бо інформація чи дезінформація залишається головною зброєю. Якщо не через Інтернет, то «маніпулятори» придумують інший спосіб. Єдиним щитом проти фейків є наявність критичного мислення. Причиною вдалих маніпуляцій людьми є абсолютно відсутнє у них прикладні знання, логічне й критичне мислення. Та що там казати, відсутнє мислення взагалі. Люди розівчилися думати і аналізувати інформацію.

Україна мобільно телефонізована більш, як на 100%. У кожному телефоні мінікомп'ютер з Інтернетом, калькулятори ще десятки функціональних пристроїв. Можна закодувати всіх від малого до великого і всіх зробити заручниками, дурнями і т.п. Так чи інакше комунікаційно-інформаційні системи в Україні (як і окремих промислових підприємств, закладів сфери послуг, інфраструктура) у значній мірі належать російським власникам. Невже цього не знають і не бачать керівники

держави. А може у дистильованих «інтернаціоналістів» є якась матеріальна зацікавленість? Хто перевірить? ДБР зараз займається вивченням політичної ситуації перед виборами. Це вам не Інтернет, а хліб насущний і ще багато чого до хліба для можновладців.

Громадськість у прострації: не можна дозволити перетворити Інтернет у засіб наживи, помийну фейкову яму чи каналізаційну трубу для скидання фекальних вод «на голови наївних українців». Може власне Україні варто першими в Міжнародному масштабі підняти питання про очищення Всесвітньої мережі мереж від інформаційних шулерів, хакерів, сканерів, кібер-злодіїв і т.д. Упровадження організаційно-економічних механізмів попередження можливих зловживань та очищення системи комунікаційно-інформаційного сервісу від елементів які її ганьблять.

Author details (in Russian)

ИНТЕРНЕТ: ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ И ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ ВЕКТОРЫ ИНФОРМАЦИОННО - КОММУНИКАТИВНОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА

Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя
ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина

Богдан Андрушків

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com

Лілія Мельник

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

Наталья Кирич

e-mail: nkuruch@gmail.com

Ольга Гагалюк

e-mail: gagaliuk.olya@gmail.com

Ольга Погайдак

e-mail: pog.ola77@gmail.com

Аннотация. Научные разработки посвящено одной из наиболее актуальных проблем современности, определению основных направлений развития информационно-коммуникативного средства - Интернет. Исследование осуществлено в условиях трансформационной экономики посттоталитарного общества.

Рассмотрены пути повышения эффективности Интернета за счет упомянутых государственных и предпринимательских инновационно-управленческих факторов, применение средств контроля др. Предлагается принять организационно-экономических мероприятий с целью предупреждения возможных злоупотреблений, улучшение качества информационно-коммуникативного сервиса, скоординированности деятельности этой сферы. Установлено, что Интернет как Всемирная сеть сетей является одним из наиболее приемлемых методов оценки стабильности функционирования общества в т.ч. и в условиях административно-территориальной реформы, с точки зрения эффективности использования экономических, энергетических, трудовых и других ресурсов в контексте европейских требований. Описаны положительные и отрицательные стороны сети, как явления ее системного использования, через разного рода приложения, средством злоупотреблений, манипуляции общественного мнения и т.п. Обращено внимание, что единственным способом противостояния различного рода манипуляций является разъяснение, учеба критическому мышлению. Приводятся данные социологических опросов относительно места Интернета в обществе пользователей и жизни респондентов, как средства информационно-коммуникативной связи, непрерывного увеличения количества (гаджетов) устройств на душу населения, их косвенного использования и получения синергии вычислительной мощности. Несмотря на невероятный технологический прогресс и публичность человека в сети особый упор сделан на том, что должно остаться место приватности. Обоснованно тезис, что за счет факторов можно обеспечить надлежащее сервисное информационно-коммуникативное обслуживания пользователей Украины, предупредить возможные злоупотребления, что собственно и может усилить наше государство и конкурентоспособность в условиях ЕС.

Ключевые слова: Интернет, информационно-коммуникативное средство, инновации, инновационная политика, хакеры, киберпреступники, промышленные предприятия, стабильность, стратегия, эффективность, финансы, хозяйственная деятельность, трансформационное общество, Европейский Союз.

Author details (in English)

INTERNET: POSITIVE AND NEGATIVE VECTORS OF INFORMATION AND COMMUNICATIVE DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF SOCIETY GLOBALIZATION

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University
56 Ruska str., 46001, Ternopil, Ukraine

Bohdan Andrushkiv

e-mail: andrushkiv.bohdan@gmail.com

Liliia Melnyk

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

Nataliia Kyrych

e-mail: nkuruch@gmail.com

Olha Hahaliuk

e-mail: gagaliuk.olya@gmail.com

Olha Pohajdak

e-mail: pog.ola77@gmail.com

Abstract. Scientific developments are devoted to one of the most important issues of today, the determination of the main directions of information and communication tool - the Internet - development. The research was carried out in the conditions of transformational economy of post-totalitarian society.

Ways to increase the efficiency of the Internet due to the state and business innovation and management factors, the

use of control tools etc. are considered. It is proposed to take organizational and economic measures to prevent possible abuses, improve the quality of information and communication services, coordination of activities in this area. It is established that the Internet as a World Wide Web is one of the most acceptable methods for assessing the stability of society, including and in the framework of administrative-territorial reform, in terms of efficient use of economic, energy, labor, and other resources in the context of European requirements. The positive and negative aspects of the network, as a phenomenon of its systemic use, through various applications, means of abuse, manipulation of public opinion etc. are described. It is noted that the only way to resist all kinds of manipulation is to explain, educate and teach critical thinking. Data from opinion polls on the role of the Internet in the society of users and the lives of respondents as a mean of information and communication, continuous increase in the number (gadgets) of devices per capita, their indirect use and obtaining synergy of computing power is provided. Despite the incredible technological progress and publicity of the person in the network, special emphasis is placed on the fact that privacy should remain. It is substantiated that due to the mentioned factors it is possible to provide proper information and communication service to Ukrainian users, to prevent possible abuses, which actually can strengthen our state and competitiveness in the European Union.

Key words: Internet, information and communication tool, innovations, innovation policy, hackers, cybercriminals, industrial enterprises, stability, strategy, efficiency, finance, economic activity, transformational society, European Union.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20abmugs.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Andrushkiv, B., Kyrych N., Pohajdak O., Melnyk L., Hahaliuk O. (2020) Internet:pozytyvni i nehatyvni vektory informatsiino - komunikatyvnoho rozvytku v umovakh hlobalizatsii suspilstva [Internet: positive and negative vectors of information and communicative development in the conditions of society globalization]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 22, no. 1, pp. 116-129. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20abmugs.pdf>

Використана література:

1. Андрушків Б.М., Кирич Н.Б. Безпечна життєдіяльність населення – необхідна умова успішності економічного розвитку суспільства. Тернопіль: ОП ТВПК «Збруч», 1996. 40 с.
2. Андрушків Б.М., Малюта Л.Я. та ін.. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва (Антирейдерство). Тернопіль: Вид. Тернопільського державного технічного університету ім. Івана Пулюя, 2008.
3. Барановський О. Визначення показників економічної безпеки. Економіка. Фінанси. Право. 1999. №8. С. 14-16.
4. Бинько И., Шлемко В. Как обеспечить экономическую безопасность Украины? Всеукраинские ведомости. 1997. №138. С. 3-8.
5. Білорус О. Г., Мацейко Ю. М. Глобальна перспектива і сталий розвиток: (Системні маркетинг. досл.). К.: МАУП. 2005. 492 с.
6. Бутко М. П., Акименко О. Ю. Інвестиційна домінанта сталого розвитку регіону в умовах інтеграції: монографія. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2009. 232с.
7. Біла С. Тіньова економіка та її вплив на структурне трансформування українського виробництва. Економіка України. 2000. № 10. С. 54-61.
8. Білорус О.Г. Глобалізація і безпека розвитку: монографія. К., 2003. 733 с.
9. Балакірева, О. *ESPAD-2015: куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються*. Київ: Поліграфічний центр «Фоліант», 2015.
10. Варламова С., Гончарова Е., Соколова И. «Интернет-зависимость молодежи мегаполисов: критерии и типология». В: *Мониторинг общественного мнения*. 2015. №2(126), С.165—182.
11. Ермошенко Н. Определение угрозы национальным интересам государства в финансово-кредитной сфере. Економіка України. 1999. №1. С. 4-12.
12. Ковальський В., Голодніков О., Кузьменко В. Про підвищення рівня еколого-енергетичної безпеки України. Економіка України. 2000. №10. С. 34-41.

13. Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. Экономическая безопасность предприятия. К., 2003. 280 с.
14. Кирич Н. Б., Кінаш І. А., Погайдак О. Б. Екологічний менеджмент: еколого-економічні засади раціонального природокористування. Тернопіль: ТЗОВ «Тернограф», 2011. 268 с.
15. Геєць В. М. Керівник проекту. Концепція економічної безпеки України. Інститут економічного прогнозування. К., 1999. 56 с.
16. Мацьоха Тетяна Інтернет-залежність української молоді: сучасний стан проблеми. URL: <https://commons.com.ua/uk/internet-zalezhnist/>
17. Мочерный С., Плотников А. Экономическая безопасность в контексте государственного суверенитета Украины. Экономика Украины. 1998. № 4. С.4-12.
18. Мунтян В.І. Економічна безпека України. К., 2004. 462 с.
19. Мацьоха Т. Феномен одноразового общества. // Пропаганда: науч.-поп. журнал. – 2015. URL: <http://propaganda-journal.net/9520.html>
20. Кибер-бомж. URL: https://pikabu.ru/story/kiberbomzh_4902687
21. Польшаева Д. Новые затворники: почему молодые люди выбирают жизнь в четырёх стенах. URL: <https://www.the-village.ru/village/city/ustory/226427-hikki>
22. Пастернак-Транушенко Г. Економічна безпека держави. К., 2002. 302 с.
23. Смаилова, Е., Бронштейн, Е. Черное зеркало человеческой сущности. URL: <https://commons.com.ua/uk/chernoe-zerkalo-chelovecheskoj-sushhnosti/>
24. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком. К., 2003. 223 с.
25. Шлемко В. Білько І. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення. К., 2002. 144 с.
26. Янг, К., «Диагноз — Интернет-зависимость». В: *Мир Интернет*. 2000. №2. С. 24-29.
27. Історія розвитку. URL: <https://sites.google.com/site/istoriarozvitkumereziinternet/istoria-rozvitku>
28. Історія виникнення Інтернету. URL: <https://webbuilding.com.ua/ukr/articles/istoriya-interneta/>
29. Поліція має надмірний доступ до даних користувачів в інтернеті — суд Німеччини. URL: <https://netfreedom.org.ua/article/policiya-maye-nadmirnij-dostup-do-danih-koristuvachiv-v-interneti-sud-nimechchini>
30. Цифрові технології 2020. URL: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media#>
31. Лекторій. Що таке Інтернет речей і навіщо він потрібен? URL: <https://nv.ua/ukr/techno/popscience/lektorij-shcho-take-internet-rechej-i-navishcho-vin-potriben-1326653.html>

References

1. Andrushkiv V.M., Kyrych N.B. (1996) Bezpechna zhyttiedialnist naselennia – neobkhidna umova uspishnosti ekonomichnoho rozvytku suspilstva. [Safe living of the population is a necessary condition for the success of economic development of society] Ternopil: OP TVPK «Zbruch», 40 p.
2. Andrushkiv V.M., Maliuta L.Ya. ta in. (2008) Ekonomichna ta mainova bezpeka pidpriumstva i pidpriumnytstva (Antyreiderstvo). [Economic and property security of enterprises and entrepreneurship (Anti-raiding)] Ternopil: Vyd. Ternopilskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu im. Ivana Puliuia.
3. Baranovskyi O. (1999) Vyznachennia pokaznykiv ekonomichnoi bezpeky. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. [Determination of economic security indicators. Economy. Finances. Right.] no 8. pp. 14-16.

4. Bynko Y., Shlemko V. (1997) Как obespechyt ekonomycheskuiu bezopasnost Ukrainy? Vseukraynskiye vedomosti. [How to ensure the economic security of Ukraine? Vseukrainskie vedomosti.] no 138. pp. 3-8.
5. Bilorus O. H., Matseiko Yu. M. (2005) Hlobalna perspektyva i stalyy rozvytok: (Systemni marketol. dosl.). [Global perspective and sustainable development: (System marketing research).] K.: MAUP, pp. 492.
6. Butko M. P., Akymenko O. Yu. (2009) Investytsiina dominanta staloho rozvytku rehionu v umovakh intehtatsii: monohrafiia. [Investment dominant of sustainable development of the region in the conditions of integration: monograph.] Nizhyn: TOV «Vydavnytstvo «Aspekt-Polihraf», 232 p.
7. Bila S. (2000) Tinova ekonomika ta yii vplyv na strukturne transformuvannia ukrainskoho vyrobnytstva. Ekonomika Ukrainy. [Shadow economy and its influence on the structural transformation of Ukrainian production. Ukraine economy], no 10. pp. 54-61.
8. Bilorus O.H. Hlobalizatsiia i bezpeka rozvytku: monohrafiia. (2003) [Globalization and security of development: a monograph.] K., 733 p.
9. Balakirieva, O. (2015) ESPAD-2015: kurinnia, vzhyvannia alkoholiu ta narkotychnykh rehovyn sered pidlitkiv, yaki navchaiutsia. [ESPAD-2015: smoking, alcohol and drug use among adolescents studying.] Kyiv: Polihrafichnyi tsentr «Foliant».
10. Varlamova S., Honcharova E., Sokolova Y. (2015) «Ynterenet-zavysymost molodězhy mehapolysov: krytery y ty polohyia». V: Monytorynh obshchestvennoho mnenyia. ["Internet addiction of young people in megacities: criteria and typology." Q: Monitoring public opinion.] no 2(126), pp.165—182.
11. Ermoshenko N. (1999) Opredelenye uhrozy natsyonalnym ynteresam hosudarstva v fynansovo-kredytnei sfere. Ekonomika Ukrainy. [Determination of the threat to the national interests of the state in the financial and credit sphere. Economy of Ukraine] no 1. pp. 4-12.
12. Kovalskyi V., Holodnikov O., Kuzmenko V. (2000) Pro pidvyshchennia rivnia ekoloho-enerhetychnoi bezpeky Ukrainy. Ekonomika Ukrainy. [On raising the level of ecological and energy security of Ukraine. Ukraine economy.] no 10. pp. 34-41.
13. Kozachenko A.V., Ponomarev V.P., Liashenko A.N. (2003) Ekonomycheskaia bezopasnost predpriatyia. [Economic security of the enterprise.] K., 280 p.
14. Kyrych N. B., Kinash I. A., Pohaidak O. B. (2011) Ekolohichniy menedzhment: ekoloho-ekonomichni zasady ratsionalnoho pryrodokorystuvannia. [Environmental management: ecological and economic principles of rational nature management.] Ternopil: TzOV «Ternohraf», 268 p.
15. Heiets V. M. (1999) Kerivnyk proektu. Kontseptsiiia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy. Instytut ekonomichnoho prohnozuvannia. [The concept of economic security of Ukraine.] K., 56 p.
16. Matsokha Tetiana Internet-zalezhnist ukrainskoi molodi: suchasnyi stan problemy. [Internet addiction of Ukrainian youth: the current state of the problem] URL: <https://commons.com.ua/uk/internet-zalezhnist/>
17. Mochernyi S., Plotnykov A. (1998) Ekonomycheskaia bezopasnost v kontekste hosudarstvennoho suverenyteta Ukrainy. Ekonomika Ukrainy [Economic security in the context of the state sovereignty of Ukraine. Economy of Ukraine] no 4. pp.4-12.
18. Muntiiian V.I. (2004) Ekonomichna bezpeka Ukrainy. [Economic security of Ukraine] K., 462 p.
19. Matsėkha T. (2015) Fenomen odnorazovoho obshchestva. // Propahanda: nauch.-pop. zhurnal. [The phenomenon of a disposable society. // Propaganda: scientific-pop. Magazine] URL: <http://propaganda-journal.net/9520.html>
20. Kyber-bomzh. [Cyber bum] URL: https://pikabu.ru/story/kiberbomzh_4902687

21. Ролыхаева D. Новые затворники: почему молодые люди выбирают жить в четырёх стенах. [New recluses: why young people choose to live within four walls.] URL: <https://www.the-village.ru/village/city/ustory/226427-hikki>
22. Pasternak-Tranushenko H. (2002) Ekonomichna bezpeka derzhavy. [Economic security of the state] K., 302 p.
23. Smaylova, E., Bronshtein, E. Chernoe zerkalo chelovecheskoi sushchnosti. [Black mirror of human essence] URL: <https://commons.com.ua/uk/chernoe-zerkalo-chelovecheskoj-sushhnosti/>
24. Stechenko D.M. (2003) Upravlinnia rehionalnym rozvytkom. [Regional Development Management] K., 223 p.
25. Shlemko V. Binko I. (2002) Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamy zabezpechennia. [Economic security of Ukraine: essence and directions of providing.] K., p. 144.
26. Yanh, K., (2000) «Dyahnoz — Ynternet-zavysymost». ["Diagnosis - Internet Addiction"] V: Myr Ynternet, no 2. pp. 24-29.
27. Istoriia rozvytku. [History of development] URL: <https://sites.google.com/site/istoriarozvitkumereziinternet/istoria-rozvitku>
28. Istoriia vynyknennia Internetu. [History of the Internet] URL: <https://webbuilding.com.ua/ukr/articles/istoriya-interneta/>
29. Politsiia maie nadmirnyi dostup do danykh korystuvachiv v interneti — sud Nimechchyny. [The police have a large number of users available to users on the Internet - the German court] URL: <https://netfreedom.org.ua/article/policiya-maye-nadmirnij-dostup-do-danij-korystuvachiv-v-interneti-sud-nimechchini>
30. Tsyfrovi tekhnolohii 2020. [Digital technologies 2020] URL: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media#>
31. Lektorii. Shcho take internet rechei i navishcho vin potriben? [Lyceum. What is the Internet of Things and why do you need it?] URL: <https://nv.ua/ukr/techno/popsience/lektorij-shcho-take-internet-rechej-i-navishcho-vin-potriben-1326653.html>

© 2020 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

